

Doktor úr Zenés bohózat a színházban

A Doktor úr Molnár Ferenc első darabja. 1902-ben írta, de — mint önéletrajzában később elmondta — nem ettől, hanem 1908-tól. Az ördög születésétől számította magát drámaírónak. Ha Molnár saját maga kihagyta ily módon életművéből a Doktor urat, mi se erőltessük bele. Nincs okunk rá. Ez a darab ugyanis alig mutat valamit a későbbi Molnárból, a színpadi hatások nagy varázslójából. A Doktor úr szerzője ügyes és kissé igénytelen színpadi mesterembernek tűnik. A darab élet és valóságanyagának persze van némi köze Molnár világához: a nagyvárosi hátér, a világvárossá fejlődő Budapest furcsa figurái, bűnözői, rendőrei, ügyvédjei, szép asszonyai szerepelnek ebben a darabban, s feltűnnek benne annak a jellegzetes társadalomkritikának halvány nyomai is, amely 1908 után Molnár műveiben sokkal markánsabban jelentkezett.

Az egészségtelen langyos umalmú darabnak — mert maga a történet, hogy miféle különös bonyodalmakba keveredik az ügyvéd úrcsaládja egy rendőrfogalmazó ostobasága és egy ravasz betörő miatt, nem túlságosan izgalmas — vannak kitűnő részletei, igazán jó figurái. E hatások kiaknázásában nagy része van Kellér Dezső sikerült átdolgozásának és a szegedi előadásnak, pontosabban és főképpen Szász Károly rendezésének. A rendezés modern szellemű előadást produkált. A cselekményt meghagyta eredeti helyén, a századforduló világában, de az atmoszférát, melyben a darab lejátszódik, szellemes ötletekkel közelítette a mai emberhez. Átszötte az előadást groteszk ötletekkel, ironikus—satirikus karikatúrákkal, s ily módon a kissé avult anyag friss színeket kapott. Ugyanez történt Zerkovitz melódiáival is, melyeket a rendező a Fortuna együttessel játszatott

Siflis József felvétele

A doktor úr (Katona András) és felesége (Máthé Eta), akikkel mindenféle különös botrányok történnek.

el. Kis riadalom támadt ugyan az előadás elején, amikor a várt szeliden szentimentális zene helyett hirtelen rátört a közönségre a beat-gitárok teljes hangereje. De ez a riadalom rövid ideig tartott: kiderült, hogy ez a beat-Zerkovitz nem is elviselhetetlen.

Mivel ez a modern groteszk szellemű átfarmolás az előadás legérdekesebb és legfontosabb alkotóeleme, a szereplők közül elsősorban azokat emeljük ki, akiknek énekében-játékában, sőt táncában — Mezey Károly remek karikatúrákat koreografált a színpadra — ezek a sajátos színek a legnagyobb hatással érvényesültek: mindenekelőtt Kátay Endre rendőrtisztját, Lakky József betörőjét és Décsy Györgyi nevelőnőjét. Mindhármán más-más módon — természetesen nem szabad elfelejtenünk a szerep erre való alkalmasságát — hangsúlyozták a groteszk, bizarr elemeket: Kátay erőteljesen karikírozással, Lakky rokonszenves érzelmességgel,

Décsy elfogadható harsánysággal. E három főszerep után három egészen kis szerep alakítóját kell említenünk: Zádori István kedves humorú Cseresnyését, valamint Marosi Károly és Gémesi Imre erőteljes karakteralkítását az öreg pedagógusok szerepében.

Katona András, a címszereplő keveset valószínűleg az előadás új törekvéseiből, Máthé Eta, a feleség pedig a szerepből. Okos, intelligens, de kissé jelentéktelen pesti úriasszonyt alakított; Molnár figurája ennél több. Demjén Gyöngyvér Lenkéje nem valami izgalmas szerep; nem az az alakítás sem. Még színtelenebb — szerepben is játékokban is — Varga Tibor Bertalanja. A két rendőrt — vaskosságukat hangsúlyozva — Szabó István és Mezey Károly mutatta be. A szobalányt vonzó kedvességgel a színlapon érthetetlenül nem szereplő Bársony Bori játszotta.

Az előadás jó hangulatú színpadképét Székely László tervezte.

Ökrös László

Mikor jár a munkabér?

JOGI TANÁCSOK

K. S.-né megbetegedett és a körzeti orvosa kivizsgálás céljából beutalta a szakrendelésre. Amíg a szakrendelésen a kivizsgálás tartott, két napig nem jelent meg a munkahelyen, de igazolta, hogy kivizsgáláson volt. A vállalatnál a kiesett napokra munkabért, illetve táppénzt kért, de kérését azzal utasították el, hogy sem munkabérre, sem táppénzre nem jogosult. Olvasónk úgy hallotta, hogy orvosi vizsgálaton történő megjelenésre átlagbér jár. Kérdezi: Ha munkaidő alatt orvoshoz megy

kivizsgálás végett, a kiesett időre jár-e az átlagkereset vagy a táppénz?

A Munka Törvénykönyve 47. § (3) bekezdése szabályozza, hogy munkakiesés esetén mikor illeti meg a dolgozót a munkabére. E rendelkezés szerint nem jár munkabér, ha valaki saját hibájából nem végez munkát. A vállalat működési körében felmerülő okból kiesett munkaidőre meghatározott mértékű térítés jár.

A 7/1967. (X. 8.) Mü. M. számú rendelet 5. § (1) bek. szerint a dolgozó részére átlagkereset jár: szavazás, ha-

tósági, bírósági, munkaügyi döntőbizottsági idézésre tanúként való megjelenés, tanácsstagnak való eljárás, kötelező orvosi és rendőrorvosi vizsgálat, hadkötelesként való sorozás és katonai nyilvántartásba vétel, valamint az önkéntes tűzoltói igénybe vétel esetén a teljes mulasztott időre. A munkabér csak a kötelező orvosi vizsgálat miatt mulasztott időre jár. Kötelező orvosi vizsgálatnak, amelynek idejére a dolgozót az átlagkereset megilleti, csak azok az orvosi vizsgálatok, amelyeken a dolgozó egészségi állapotától függetlenül köteles részt venni: A beteg dolgozó orvosi kivizsgálásából, illetőleg rendszeres kezeléshez szükséges vizsgálat tehát nem minősül kötelező orvosi vizsgálatnak akkor sem, ha vizsgálat lefolytatása csak a dolgozó munkaideje alatt oldható meg. Az ilyen címen történő távolmaradás igazolt távollétnek minősül, díjazás azonban a mulasztott időre nem jár. Természetesen az orvosi vizsgálat idejére, ha a dolgozót visszatérően táppénzes állományba helyezik, akkor megilleti a táppénz. Ugyancsak átlagkereset illeti meg a dolgozót véradásra történő rendkívüli berendelés esetén a teljes mulasztott időre. Nem rendkívüli berendelés esetén pedig legfeljebb 4 munkaszerződés bér jár még akkor is, ha a vizsgálat eredménye alapján nem vettek vért tőle.

Olvasónk esetében a vállalat helyesen járt el, mert a hiányzó két munkanapra sem táppénzre, sem pedig átlagbérre nem jogosult, hanem igazolt távollétnek minősül.

Akác László

Dr. V. M.

Veres Mihály kiállítása

A vasárnap déli tárlatnyitóra igyekvők sorai tömöttek voltak; szokatlanul, mondhatni, jelképesen tömtek. Az önálló kiállítással először a közönség elé lépő festőművészek szolt természetesen ez a népes sereg, de egy kicsit mindenképpen a bemutatott anyag szokatlanságának is. Annak, hogy a fiatal festő nemcsak a szegedi művésztszakértől eltérő stílusban díszíti papírlapjait, vásznait, hanem egy más eszmei indíték szerint is.

Ami Veres Mihály különös stílusára vonatkozik, arról könnyebb szólni. A szurrealizmus egy válfaját műveli ő, azt a kevesek által követett irányzatot, amely különösképpen jó mutatja a kubista elemek elvont formáinak továbbélését. Vaskos, „motiválatlan” fa-jelképe, egymást pontosan példázó háztetőinek dőlő négyzetgei kellőképpen igazolják ezt.

Ami viszont a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában kiállított képek szó nélküli önvallomását illeti, azok titkainak megfejtéséhez már jóval nehezebben állnak egymás mögé a szavak.

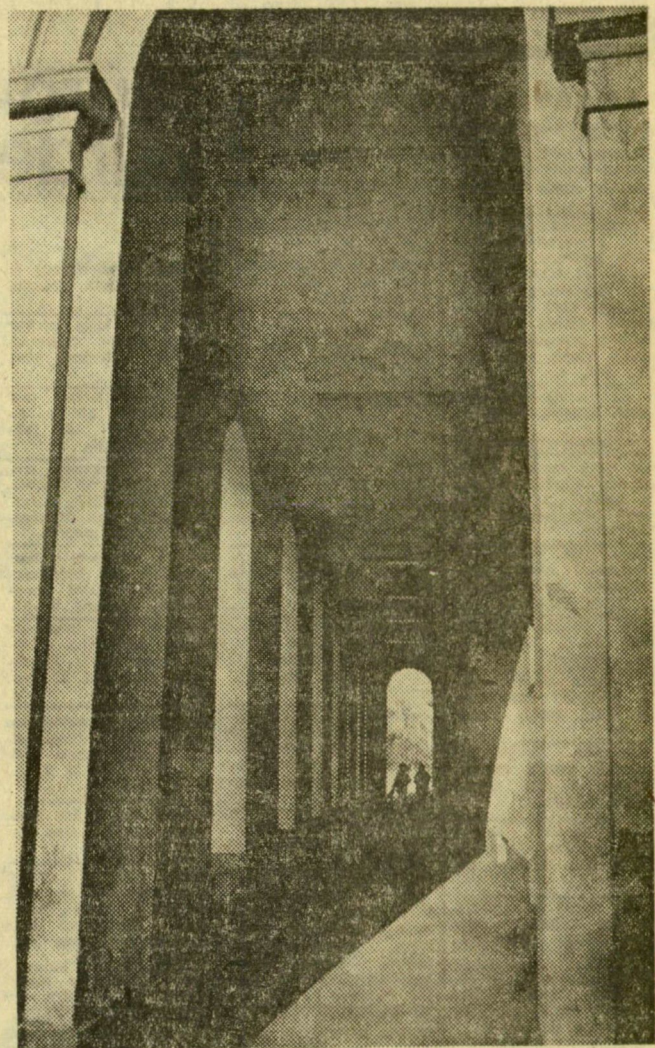
A képek futólagos megtekintése ilyen és olyan vélemények kialakítására is ösztönözhet.

A hosszabb szemlélődés azonban feltétlenül a festő javára dönt! A majd minden képről felénk nyúló ágcsontok még a legtöbb fájdalmat mutató változatukban is elárulnak valamit a művész hitéről az újraéledés lehetőségében, meg arról, hogy egyszer, „valamikor” majd tényleg az annyira kívánt harmónia lombos ágait lökik a nap felé az egyelőre még oly drasztikusan letarolt fák.

S ha már a fáknál tartunk! Nem lehet említetlenül hagyni ezt a Veres Mihály által oly hosszú keresés után meglett motívumot. Ha más nem, hát képeinek ez a százszor megrajzolt-megfestett, de mindig más alakban előtűnő fő alkotó eleme jól mutatja, hogy a harmincadik évét épphogy csak túlépett, Szeged környéki születésű, Vinkler László nevelte festő esetében tényleg egy szüve-rén világ felidézőjéről van szó.

Az persze, hogy e birodalomig ugyancsak hosszú út

Épült: 1957—1969

Dóm tér 9.

A Hild József tervei szerint 1861-ben épült volt Hungária-házra is rámondhatjuk tulajdonképpen, hogy mégis manapság készült, hiszen 1967-ben kapta jelenlegi formáját, amikor felújították és árkádostították. A Károlyi István és Tarnai István tervei alapján átalakított épület most a Magyar Tudományos Akadémia szegedi bizottságának székháza, több akadémiai és egyetemi intézet otthona.

KEDD, 1969. FEBRUÁR 4.

DÉLMAGYARORSZAG 5

A helyzet változatlan

Vasárnapi képernyő

Kétszer nem léphetünk ugyanabba a folyóba — vélte a jó öreg Herakleitosz, amikor — elég régen már — szemléletesen hívta fel a gondolkodó emberfők figyelmét a szüntelen változó, mozgó világmindenségre. Bár csak a televízió szerkesztői is megfogadnák a görög filozófus tanításait. Mert kérem szépen, a dolgok összeshűgnek. S az összeshűgések egyetemessége azonnal nyilvánvaló, ha valaki többször végigbosszankodja a képernyő vasárnapjait. Kétszer nem léphetünk ugyanabba a folyóba — idézem megint Herakleitoszt, mert a televízió ötvenkétszer is képes belezúzni — évente. Ennyi vasárnap található a nap-tárban. Képernyőről nézve tehát: vasárnaponként a helyzet változatlan.

Vegyük hát sorjában a február másodikát. Az angol nyelvűtanfolyam haladóknak nem izgatott, mert még kezdő sem vagyok. Az úttörőhíradóból már kinőttem, a matematikavetélkedőt pedig meghagytam az általános iskola nyolcadikosainak, akiknek címezték. A Bors második részét már láttam, s ugyancsak másodkézből vett

a kóruspódium is. Ebédszünet. Délután negyed négytől mezőgazdasági szakfilmsorozatot kínáltak, s mivelhogy ez is „szakos”, hát újfent meghagytam a szakmabelieknek, csakúgy, mint a rákövetkező iskolatelevíziót. A mexikói bronzermesek emlékműsor, a muzsika ifjú követei, valamint a „Felfedező-úton a képzőművészet birodalmában” szintén „szakos”. (Engem hiába érdekelt, a társaságomban ülőket nem.) A tudományos tudakozó izgalmas volt — az öröklődés kit hagy közömbösen? —, a tévészóttas ebben a formájában unalmas. Csak az utánérzéseket keltő Sebastian repríz-sorozat mérhető vele. A mechanizmusmagyarázat popularitása érzésem szerint már túlló a célon, Komlós mősora ismét szellemes volt, a Bors-sorozatból meg később, majd a végén illik nyilatkozni. Ezek után érthető show-igénnyel vártam a Csillagszórót, de elmaradt. A helyette látott francia revükisfilm viszont azt a műsortípust példázta, amiből vasárnaponként mindig programba kellene iktatni néhányat.

Mert ez az összeállítás túlzottan didaktikus. Soros ne-

gyedőráival kétségtelenül képernyőhöz köti az érdeklődők szűk-belterjes hányadát, ám mindig másokat, a munkaszüneti napok viszont országsszerte sajnos vasárnapra esnek. Mint Gugyerák mondaná: leginkább. Olyan hét végi tévéadásról énekek tehát, ahol „a bőség kosarából mindenki egyaránt vehet”. Persze ilyen nincs. Ez rőt utópia. De több többeket érdeklő, általánosabb kitekin-tésű, elsősorban szórakoztató hangvételű műsorral feltétlenül színesebb, izgalmasabb vasárnapok kerekedhetnek a képernyőn. Nem szükséges kívánni, hogy elkezdődjék a futballigény...

N. I.

Amatőr filmek bemutatója

Az elmúlt évben megrendezett 16. országos amatőr-film-szemle díjnyertes filmjeiből rendeznek vetítést február 7-én, pénteken este 7 órai kezdettel a Juhász Gyula Művelődési Központban. Az érdeklődők a következő alkotásokat tekinthetik meg: Elneveztek profétának (Gulyás János), Magánélet (Jele András

—Kardos Sándor). Négy évszak (Káldy László). Egy nap (Boglya Sándor). Ránk is süttő a nap (Herczenik Péter). Mercedes (Szónyi Mihály). Egyedül (Oláh Imre dr.) és Osmagyar híradó (Dozvald János). Az esten levele-tük az ismert szegedi amatőr filmes, dr. Németh András Szeged, 1728 című munkáját is.